

PROPUNERE DE LEGE FERENDA PRIVIND ACORDAREA CONCEDIULUI ȘI INDEMNIZAȚIEI PENTRU CREȘTEREA COPILULUI ÎN VÂRSTĂ DE PÂNĂ LA 2 ANI DE LA DATA ÎNCREDINȚĂRII COPILULUI ÎN VEDEREA ADOPTĂRII

Lect. univ. dr. Roxana Radu

Lect. univ. dr. Marieta Soreață

The basic purpose of an adoption is the welfare of the child. The decision of the court on the adoption's approval must be preceded by a period of entrusting the child to the prospective adoptive parent. That's why the future adoptive parent needs to take a leave for child raising from the very moment when the child is entrusted to him on, but the Law nr. 19/2000 recognises this right to the adoptive parent only as starting from the moment of the adoption's approval.

1. Adopția produce efecte din momentul rămânerii irevocabile a hotărârii de încuviințare a acesteia. Având în vedere că încuviințarea adopției nu poate fi dispusă decât după ce în prealabil copilul a fost încredințat pentru o perioadă de cel puțin 90 de zile familiei sau persoanei care dorește să-l adopte, persoana adoptatoare care are calitatea de salariat asigurat în sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale este pusă în situația de a solicita concediu pentru creșterea copilului în vârstă de până la 2 ani sau, în cazul copilului cu handicap, până la împlinirea vârstei de 3 ani.

Conform art. 122 alin. 1 și 2 din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale¹, beneficiază, la cerere, de indemnizația pentru creșterea copilului sau pentru îngrijirea copilului bolnav, opțional, unul dintre părinți, dacă solicitantul are un stagiu de cotizare de cel puțin 10 luni, realizat în ultimele 12 luni anterioare nașterii copilului. În situația în care nașterea se produce înainte de termen, stagiul de cotizare necesar deschiderii dreptului se diminuează cu perioada cuprinsă între data nașterii copilului și data prezumată a nașterii, certificată de medicul de specialitate. Potrivit Legii nr. 577/2003 de aprobare a O.U.G. nr. 9/2003 pentru modificarea și completarea Legii nr. 19/2000, pentru drepturile care se stabilesc după data de 31 decembrie 2003, cuantumului brut lunar al indemnizației pentru creșterea copilului este de 85% din salariul mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat și aprobat prin Legea bugetului asigurărilor sociale de stat.

Alin. 3 al art. 122 prevede că de aceleași drepturi beneficiază și asiguratul care, în condițiile legii, a adoptat, a fost numit tutore, căruia i s-au încredințat copii sau i-au fost dați în plasament, dacă îndeplinește condițiile prevăzute de lege pentru acordarea acestora. Potrivit art. 125¹ din Legea nr. 19/2000, introdus prin Legea nr. 577/2003 de aprobare a O.U.G. nr. 9/2003, în vederea acordării concediului și indemnizației de creștere a copilului în vârstă de până la 2 ani, în cazul asiguratului care a adoptat, a fost numit tutore, căruia i s-

---

¹ Art. 122 a fost modificat prin O.U.G. nr. 9/2003, art. I, pct. 28.

au încredințat copiii sau i-au fost dați în plasament, perioada ce corespunde stagiului de cotizare și bazei de calcul prevăzute de lege se stabilește de la data la care, după caz, s-a aprobat adopția, s-a instituit tutela sau plasamentul, conform legii. Prin urmare, stagiul de cotizare de cel puțin 10 luni trebuie să fie realizat în ultimele 12 luni anterioare datei la care s-a încuviințat adopția, iar data de la care persoana adoptatoare va beneficia de concediu și indemnizație pentru creșterea copilului este data încuviințării adopției, nu data încredințării spre adopție.

Art. 7 din O.U.G. nr. 26/1997 privind protecția copilului aflat în dificultate² dispunea că, în privința unui asemenea minor, putea fi luată una dintre următoarele măsuri: încredințarea copilului unei persoane, unei familii sau unui organism privat autorizat; încredințarea copilului în vederea adopției; plasamentul copilului la o familie sau la o persoană, la serviciul public specializat pentru protecția copilului sau la un organism privat autorizat; plasamentul copilului în regim de urgență; încredințarea provizorie a copilului către serviciul public specializat; plasamentul copilului într-o familie asistată. În conformitate cu prevederile art. 125¹ din Legea nr. 19/2000, persoana căreia i-a fost încredințat copilul (nu în vederea adopției) sau i-a fost dat în plasament putea să solicite și să primească concediu și indemnizație pentru creșterea copilului în vârstă de până la 2 ani din momentul încredințării copilului sau plasamentului, în timp ce adoptatorul nu putea să facă acest lucru decât de la data încuviințării adopției. Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului a abrogat O.U.G. nr. 26/1997, prevăzând doar trei măsuri de protecție specială a copilului, respectiv plasamentul copilului la o persoană sau familie, la un asistent maternal profesionist sau la un serviciu de tip rezidențial licențiat în condițiile legii; plasamentul în regim de urgență - ca măsură cu caracter temporar și supravegherea specializată³, însă imposibilitatea adoptatorului de a obține concediu și indemnizație pentru creșterea copilului din momentul încredințării acestuia în vederea adopției se menține.

2. Având în vedere că "singura măsură care contribuie la asigurarea unui climat sănătos pentru creșterea copiilor este introducerea concediului plătit pentru creșterea și îngrijirea copilului(...) până la vârsta de doi ani"⁴ și că încredințarea copilului familiei sau persoanei care dorește să-l adopte este instituită în scopul de "a asigura instanței de judecată posibilitatea de a aprecia în mod rațional asupra relațiilor de familie care s-ar stabili în cazul în care adopția ar fi încuviințată"⁵, adaptarea copilului la noul mediu familial este pusă sub semnul întrebării atâta timp cât persoana care dorește să-l adopte nu beneficiază de concediu, respectiv indemnizație pentru creșterea copilului care să-i permită să-i acorde acestuia toată atenția și toate îngrijirile necesare decât din momentul încuviințării adopției. De ce să nu luăm în calcul și în această materie principiul interesului superior al copilului⁶ pe care însăși instanța îl pune în balanță în momentul luării deciziei de încredințare a

---

² Prin copil aflat în dificultate se înțelege copilul lipsit de ocrotire părintească sau ai cărui părinți nu își îndeplinesc în mod corespunzător îndatoririle referitoare la persoana copilului.

³ A se vedea Oana Ghiță, Adina Calotă-Ponea, *Considerații privind măsurile speciale de protecție a copilului aflat în dificultate*, în *Revista de Științe Juridice* nr. 1-2/2005, p. 23-32.

⁴ Maria Dan - *Politici sociale*, Editura Napoca Star, Cluj, 2001, p. 90.

⁵ Marieta Maria Sorceață, *Dreptul familiei*, Editura Universitaria, Craiova, 2005, p. 278-279.

⁶ Reglementat de art. 3 alin. 1 din Legea nr. 18/1990 de ratificare a Convenției cu privire la drepturile copilului, de art. 1 alin. 4 C. fam. și de art. 97 alin. 2 C. fam.

copiilor minori? De ce să nu poată beneficia persoana care a solicitat adopția de concediu pentru creșterea copilului din chiar momentul în care copilul i-a fost încredințat?

Este adevărat că drepturile și îndatoririle părintești trec de la părinții firești la părinții adoptivi de la data rămânerii irevocabile a hotărârii judecătorești, însă, în același timp, încredințarea copilului în vederea adopției către persoana sau familia care dorește să adopte constituie o cerință legală pentru încheierea adopției, și nu o simplă facultate pentru Comisia de protecție a copilului, care să fie folosită numai în unele cazuri, iar în altele nu⁷. Încredințarea copilului în vederea adopției constituie mijlocul ce permite organului competent să verifice și să aprecieze raporturile ce se vor stabili între viitorul adoptator și viitorul adoptat, dacă, deci se poate acorda avizul favorabil pentru adopție și încuviințarea adopției de către instanța de judecată, o verificare prealabilă dacă adopția va fi sau nu în interesul superior al copilului⁸. În consecință, singura posibilitate pe care ar avea-o viitorul adoptator, care are și calitatea de salariat, de a se ocupa de creșterea copilului ar fi aceea de a solicita concediu fără plată, caz în care nu va putea însă să asigure copilului mijloacele materiale necesare dezvoltării sale armonioase. În plus, concediul fără plată pentru interese personale reprezintă un caz de suspendare a contractului individual de muncă prin acordul părților, fiind necesar acordul de voință al angajatorului. Legiuitorul lasă la latitudinea angajatorului decizia de a aproba sau nu o astfel de cerere de concediu, precum și dreptul de a stabili durata concretă a concediului fără plată, în funcție de interesele sale. Cum perioada încredințării este de minim 90 de zile, nimic nu justifică interesul angajatorului de a aproba cererea de concediu fără plată.

3. Chiar și în situația în care persoana salariată căreia i-a fost încredințat copilul în vederea adopției ar beneficia de mijloacele materiale necesare creșterii copilului și ar opta pentru varianta concediului fără plată pe perioada încredințării copilului (și ar obține acordul angajatorului pentru toată perioada), probleme ar apărea ulterior încuviințării adopției când, solicitând concediu pentru creșterea copilului în vârstă de până la 2 ani, s-ar vedea pusă în imposibilitatea de a putea obține acest concediu neîndeplinind condiția stagiului de cotizare de cel puțin 10 luni în ultimele 12 luni anterioare datei la care s-a încuviințat adopția. Anterior intrării în vigoare a Legii nr. 19/2000, conform Legii nr. 3/1977, perioada în care o persoană se afla în concediu fără plată nu constituia, de regulă, vechime în muncă. Legislația actuală nu mai reglementează vechimea în muncă. În prezent, potrivit art. 38 alin. 1 lit. a) din Legea nr. 19/2000, sunt considerate perioade asimilate stagiului de cotizare (chiar dacă reprezintă perioade necontributive) intervalele de timp în care asiguratul a beneficiat sau beneficiază de drepturi de asigurări sociale, cu excepția pensiei pentru limită de vârstă, pensiei anticipate, pensiei anticipate parțiale și a pensiei de urmaș. Prin urmare, perioada concediului fără plată nu poate fi luată în considerare la calcularea stagiului de cotizare. Întrucât perioada încredințării copilului în vederea adopției este de cel puțin 90 de zile, adoptatorul nu mai poate îndeplini condiția stagiului de cotizare de cel puțin 10 luni în ultimele 12 luni anterioare datei încuviințării adopției, nemaiputând beneficia de concediu pentru creșterea copilului în vârstă de până la 2 ani sau, în cazul copilului cu handicap, până la împlinirea vârstei de 3 ani nici după această dată.

⁷ A se vedea Ion P. Filipescu - *Adopția și protecția copilului aflat în dificultate*, Editura All Beck, București, 1998, p. 24.

⁸ Ibidem.

4. Aceleași considerente se impun, cu și mai multă tărie, în situația în care copilul se îmbolnăvește pe perioada încredințării în vederea adopției, iar viitorul adoptator nu poate beneficia de concediu și indemnizație pentru îngrijirea copilului bolnav în vârstă de până la 7 ani, iar în cazul copilului cu handicap, pentru afecțiunile intercurente, până la împlinirea vârstei de 18 ani. Această indemnizație se acordă pe baza certificatului de concediu medical eliberat de medicul de familie și a certificatului pentru persoanele cu handicap emis, în condițiile legii, după caz. Durata de acordare a indemnizației pentru îngrijirea copilului bolnav este de 14 zile calendaristice pe an pentru copil, cu excepția situațiilor în care copilul contractează boli contagioase, este imobilizat în aparat gipsat sau este supus unor intervenții chirurgicale; durata concediului medical în aceste cazuri va fi stabilită de medicul de familie⁹. Cuantumul indemnizației este egal cu cel al indemnizației pentru creșterea copilului.

5. În vederea încurajării adopțiilor, legea franceză privind familia din 25 iulie 1994 a introdus o nouă prestație familială - alocația de adopție, în scopul sprijinirii familiilor care adoptă sau cărora li se încredințează un copil în vederea adopției să facă față cheltuielilor pe care le implică creșterea copilului¹⁰. Ulterior, legea din 5 iulie 1996 cu privire la adopție a modificat condițiile de acordare a alocației de adopție. Astfel, alocația de adopție se atribuie încă din momentul sosirii în căminul părinților adoptatori a copilului adoptat în condițiile legii franceze sau încredințat în vederea adopției. Alocația se acordă familiilor ale căror resurse sunt inferioare unui anumit nivel care variază în funcție de numărul copiilor aflați în întreținerea lor; acest nivel este mai ridicat în situația în care fiecare membru al cuplului dispune de venituri salariale, precum și în cazul în care copilul este încredințat unei singure persoane.

În plus, legislația franceză mai reglementează alocația de îngrijire a copilului la domiciliu și ajutorul familial pentru angajarea unui asistent maternal atestat în condițiile legii¹¹. Alocația de îngrijire a copilului la domiciliu, atribuită fără condiția privind nivelul veniturilor, a fost introdusă de Legea Barzach din 29 decembrie 1986 în vederea acordării unui ajutor financiar părinților sau persoanei singure care exercită o activitate profesională și angajează o persoană care să le îngrijească, la domiciliul lor, copiii în vârstă de până la 3 ani¹². Ajutorul familial pentru angajarea unui asistent maternal atestat, creat de legea din 6 iulie 1990, permite unui cuplu sau unei persoane singure să angajeze un asistent maternal atestat pentru a asigura îngrijirea copilului în vârstă de până la 6 ani la domiciliul propriu. O altă prestație destinată garantării unui venit familial minim este alocația pentru părintele izolat care se acordă tuturor persoanelor singure, rezidente pe teritoriul Franței, care își asumă îngrijirea unuia sau mai multor copii și care au venituri inferioare unui anumit plafon stabilit în funcție de numărul copiilor aflați în îngrijirea lor¹³. Este de-a dreptul impresionant acest efort al statului francez de a asigura un regim foarte complex de prestații familiale (care mai cuprinde alocație pentru al doilea născut, alocație parentală în scopul

---

⁹ Art. 124 din Legea nr. 19/2000.

¹⁰ A se vedea Jean-Jacques Dupeyroux - *Droit de la sécurité sociale*, 13e édition, Éditions Dalloz, Paris, 1998, p. 608.

¹¹ Idem, p. 613-614.

¹² Ulterior, printr-o lege din 1994, această vârstă a fost majorată la 6 ani.

¹³ A se vedea Gilles Huteau, Éric Le Bont - *Sécurité sociale et politiques sociales*, 2e édition, Armand Collin/Masson, Paris, 1997, p. 363-364.

educației, alocația de susținere a familiei, alocația pentru început de an școlar, alocația pentru educație specială, ajutoare pentru locuință etc.) în scopul susținerii familiei atât în forma sa tradițională - soț, soție, copiii, cât și pentru preîntâmpinarea unor situații izvorâte din noile stiluri de viață care au dus la apariția unei mari diversități de modele familiale: familii monoparentale, uniuni libere cu sau fără copii, familii compuse din părinți ei înșiși divorțați sau separați, familii adoptive etc.¹⁴.

6. Acordarea acestor prestații, ca de altfel a majorității prestațiilor familiale, presupune existența unui copil aflat în îngrijirea beneficiarului. Spre deosebire de legislația română, cea franceză nu impune nici măcar condiția existenței unei legături juridice de filiație legitimă, naturală sau adoptivă, între beneficiar și copil, fiind suficientă o stare de fapt, respectiv îngrijirea efectivă și permanentă (implicând asigurarea locuinței, hranei, responsabilități educative și afective etc.) a copilului de către persoana în cauză. Dreptul la prestațiile familiale pentru copiii naturali, adoptați sau numai încredințați, se naște din momentul în care se află în îngrijirea beneficiarului prestației¹⁵.

În timp ce în dreptul francez este suficientă existența unei stări de fapt - îngrijirea copilului pentru ca persoana care îl îngrijește să primească dreptul la prestațiile familiale, în dreptul român încredințarea copilului în vederea adopției nu dă naștere nici unui drept de asigurări sociale în favoarea persoanei care a solicitat adopția. Contractul colectiv de muncă unic la nivel național pe anul 2005-2006 conține o prevedere în favoarea femeilor care au în îngrijire copii în vârstă de până la 6 ani. Astfel, art. 17 alin. 2 al acestui contract prevede că femeile care "au în îngrijire" copii în vârstă de până la 6 ani pot lucra cu 1/2 normă sau 3/4 normă, dacă nu beneficiază de creșe sau cămine, fără a le fi afectate drepturile ce decurg din calitatea de salariat, timpul în care au fost încadrate în aceste condiții considerându-se, la calculul vechimii în muncă, timp lucrat cu o normă întreagă. Aceasta este poate singura posibilitate pe care o are femeia căreia i-a fost încredințat copilul în vederea adopției de a beneficia de mai mult timp liber pentru a se ocupa de copil, fără a-i fi afectate veniturile salariale și celelalte drepturi ce decurg din calitatea de salariat, respectiv drepturile de asigurări sociale.

Subliniind o dată în plus faptul că "uneori chiar deficiențele unor acte normative au favorizat încălcarea interesul superior al copilului prin adopție"¹⁶, propunem *de lege ferenda* modificarea art. 125¹ din Legea nr. 19/2000 în sensul acordării concediului și indemnizației de creștere a copilului în vârstă de până la 2 ani, în cazul asiguratului care solicită adopția, de la data la care i-a fost încredințat copilul în vederea adopției.

¹⁴ A se vedea Sanda Ghimpu, Alexandru Țiclea, Constantin Tufan - *Dreptul securității sociale*, Editura All Beck, București, 1998, p. 396-397.

¹⁵ Jean-Jacques Dupeyroux, Xavier Prétot - *Sécurité sociale*, 10e édition, Éditions Sirey, Paris, 2000, p. 98.

¹⁶ Doina Balahur - *Protecția drepturilor copilului ca principiu al asistenței sociale*, Editura All Beck, București, 2001, p. 281.